

บทที่ 1

บทนำ



## สภาพของปัญหา

การเมืองเป็นเรื่องสำคัญและถือเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ที่อาจกล่าวได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งนักปราชญ์ได้พยายามคิดค้นกันมานานในอันที่จะหาวิธีที่จะทำให้มนุษย์มีชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข แม้ว่าอุดมการณ์ทางการเมืองและสัทธิการปกครองในสังคมต่าง ๆ จะมีความแตกต่างกันก็ตาม แต่จุดหมายปลายทางของสัทธิการเมืองนั้น ๆ ต่างก็มุ่งสู่ความผาสุก และความมีสันติของสังคมทั้งสิ้น

ภาระกิจที่สำคัญที่สุดของสังคมไทยในปัจจุบันนี้คือ การเร่งรัดพัฒนาประเทศ คือ ทำอย่างไรประเทศจึงจะมีระบบเศรษฐกิจที่ทันสมัย ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมและความเจริญทางสังคมในค้ำต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีรายได้และมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามเราควรจะมองการพัฒนาประเทศให้มิชอบเขตกว้างกว่านี้ นอกจากการพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว เราควรจะมองความสนใจต่อการพัฒนาทางสังคมและพัฒนาทางการเมืองอีกด้วย ซึ่งการพัฒนาทางสังคมจะมีจุดหมายอยู่ที่การสร้างสังคมสมัยใหม่ ซึ่งมีพื้นฐานตั้งอยู่บนหลักการสำคัญของอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตย เช่น ความเสมอภาค ความยุติธรรม และเสรีภาพ สำหรับการพัฒนามองเมืองนั้น จุดมุ่งหมายควรจะอยู่ที่การสร้างระบอบการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย ซึ่งหลักสำคัญก็คือ การให้ประชาชนเป็นส่วนกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาล และควบคุมบุคคลเหล่านี้ให้ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง และประชาชนจะต้องมีสิทธิเสรีภาพอย่างสมบูรณ์ในการรักษาผลประโยชน์ของตนหรือการดำเนินงานของคณะบุคคลที่เป็นรัฐบาลด้วย ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้ง 3 อย่างนี้คือ การพัฒนาบ้านเศรษฐกิจ สังคม และทางการเมือง จะอยู่ใน

ความรู้สึกที่สำคัญของคนไทยส่วนใหญ่และกลายมาเป็นความทะเยอทะยานอันยิ่งใหญ่ที่จะสร้างสังคมใหม่ขึ้นมาในอนาคตและได้กลายเป็นอุดมคติ (Ideals) หรือเป้าประสงค์ (Goals) ของชาติไทยในปัจจุบัน<sup>1</sup>

### ความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบบประชาธิปไตย<sup>2</sup> ซึ่งประเทศไทยนำมาปกครองประเทศ เพราะเป็นอุดมการณ์ที่เชื่อว่าจะสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ แต่สภาพแวดล้อมในทางการเมืองและความแตกต่างกันในทางการเมือง เช่น การศึกษา ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย จึงทำให้การปกครองในระบบนี้ไม่ก้าวหน้าและได้ผลเท่าที่ควร แม้ว่าเงื่อนไขที่จำเป็นต่าง ของระบบประชาธิปไตย เช่น รัฐธรรมนูญ พรรคการเมือง และสภาผู้แทน จะได้มีการก่อตั้งสมบูรณ์แล้วก็ตาม แต่ปัญหาเรื่องเสถียรภาพของการปกครองก็ยังปรากฏให้เห็นถึงสภาพความล้มเหลวอยู่เสมอ และในที่สุดการปกครองในระบบประชาธิปไตยในลักษณะดังกล่าวจะเหลือแต่โครงสร้าง ส่วนการปฏิบัตินั้นมิได้ดำเนินไปตามกฎเกณฑ์

<sup>1</sup> ประเสริฐ แยมกลิ่นรุ่ง, สังคมวิทยากับการพัฒนาประเทศ, เอกสารประกอบคำบรรยาย, แผนกตำราและคำบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 1

<sup>2</sup> คำว่า "ประชาธิปไตย" ในที่นี้หมายถึง การกำหนดให้มีการเลือกตั้งโดยเสรี (Free election) การให้สิทธิในการคัดค้านโต้เถียง (The right to oppose), หลักสิทธิที่จะใช้แสดงความคิดเห็นโดยเสรี (The free competition of Ideas), หลักการปกครองภายใต้กฎหมาย (Rule of Law) การตัดสินปัญหาโดยอาศัยเสียงข้างมาก แต่ให้ความสำคัญแก่เสียงข้างน้อย (Majority rule and minority rights), การมีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บท (Constitutionalism) คุญญเป็น วอทอง "การพัฒนาประชาธิปไตยในชนบท" วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 2510, หน้า 5-7, อ้างไว้ในพิทาพร หิมพัศุทธิ์ "พัฒนาทางการเมือง", คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521, หน้า 178-179.

อำนาจทางการเมืองที่แท้จริงจะตกอยู่ในมือของกลุ่มบุคคลหรือคณะบุคคลเพียงกลุ่มเดียว หรือคณะเดียวและอาจจะเป็นการปกครองแบบเผด็จการไปได้ในที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงมักก่อให้เกิดความไม่พอใจและความไม่สงบขึ้นในกลุ่มต่าง ๆ ของประเทศ ในบางประเทศถึงกับมีการปฏิวัติ รัฐประหาร ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในประเทศที่กำลังพัฒนา ในปัจจุบัน<sup>1</sup>

คงจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ตลอดมาลูกกลูกหลานมาตลอดระยะเวลา 40 กว่าปี ซึ่งสังเกตได้จากการมีกบฏ, ปฏิวัติ รัฐประหาร และการปิดอำนาจด้วยกำลังทหารเพื่อเลิกสมระบอบประชาธิปไตย แล้วผู้บริหารที่มาจากทหารก็มุ่งที่จะหาผลประโยชน์และอำนาจส่วนตัว ตลอดจนพวกพ้องเพียงไม่กี่คน และการปกครองก็มีแนวโน้มไปในทางเผด็จการ เช่น สมัยรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และรัฐบาลสมัยของจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นต้น ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นความหมายอันแท้จริงของคำว่า ประชาธิปไตยที่ว่า "เป็นการปกครองที่อาศัยเสียงคนส่วนมาก แต่ไม่ลืมนิติของคณส่วนน้อย หรือที่มีเสียงน้อยในสังคม"<sup>2</sup> แต่การที่จะบริหารประเทศไทยโดยยึดหลักอาศัยเสียงส่วนมากและไม่ลืมนิติของคณส่วนน้อยดังกล่าวนี้ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ กล่าวคือ กลุ่มผลประโยชน์เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันเพื่อแสวงหาอิทธิพลต่อการพิจารณาคัดสินใจของรัฐบาล โดยไม่มีสมาชิก

<sup>1</sup> กระทบ ทงชรรมาชาติ, "ปัญหาการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา" ใน อมรรักษาตย์ และชิตติยา กรรณสูตร, ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ (พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508), หน้า 37-58.

<sup>2</sup> บรรพต วีระชัย และคณะ, รัฐศาสตร์ทั่วไป (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 79.

หรือตัวแทนเข้าไปร่วมด้วยตามรูปแบบ<sup>1</sup> และกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้มีความแตกต่างกันไป ทั้งในด้านสมาชิก, ระดับ และประเภทของผลประโยชน์ กลุ่มผลประโยชน์นี้ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ กลุ่มกรรมกร กลุ่มข้าราชการ และกลุ่มนิสิตนักศึกษา เป็นต้น

ในระยะหลัง ๆ นี้ การเมืองรวมถึงความคิดเห็น ทศนคติและกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ได้เข้ามาอยู่ในความสนใจของบุคคลในสถาบันการศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนิสิต นักศึกษา แม้ว่ากลุ่มดังกล่าวนี้จะมีสภาพเพียงเป็นเยาวชนก็ตาม แต่จากการศึกษาของ E. Wright Brakke<sup>2</sup> ซึ่งได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมได้แสดงออกซึ่งความคิดทางการเมืองในประเทศเม็กซิโก โคลัมเบีย ญี่ปุ่น อินเดีย อียิปต์ และอเมริกา ก็พบว่านิสิตนักศึกษาเหล่านี้ จะมีอายุระหว่าง 16-25 ปี เป็นส่วนใหญ่ และนิสิตนักศึกษาที่เรียนวิชาพาณิชยกรรมเกี่ยวกับการเมือง เช่น สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และประวัติศาสตร์ มีแนวโน้มว่าจะเข้ายุ่งเกี่ยวหรือแสดงออกซึ่งความคิดทางการเมืองมากกว่า พวกที่เรียนเกี่ยวกับด้านการค้าหรือวิทยาศาสตร์ นั้นแสดงว่าการเมืองก็อยู่ในความคิดและความสนใจของนิสิตนักศึกษาเช่นกัน การเมืองมิได้จำกัดอยู่เฉพาะแต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้สูงอายุเท่านั้น แต่การเมืองจะเกี่ยวข้องกับทุกชีวิตในสังคม,

แนวโน้มของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1970 นี้ ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการตื่นตัวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในประเทศต่าง ๆ ที่รวมตัวกันโค่นล้มรัฐบาล

<sup>1</sup>Amal Ray and Mobit Bhattachaya, Political Theory : Ideas and Institutions (Calcutta : The World Press Private Ltd. 1976), p. 376

<sup>2</sup>E. Wright Brakke, "Roots and Soil of Student Activism," Comparative Education Review, Vol. 10, No.2, (June, 1968), pp. 163-174.

เผด็จการ แล้วพยายามนำระบอบการปกครองอื่นมาไขปกรองประเทศ การเสื่อมถอยของระบบเผด็จการที่มีฝ่ายทหารหนุนหลังนั้น ได้เกิดขึ้นแล้วอย่างกว้างขวางในอาฟริกาใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างเช่นเหตุการณ์การโค่นล้มบัลลังก์ของโรโมซา ก่อให้เกิดเหตุการณ์อย่างใหม่ในเอลซัลวาดอร์ ซึ่งฝ่ายทหารต้องปรับตัวให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ขณะเดียวกันในโบลิเวียการรัฐประหารของพันเอกนาซุซ ได้ทำให้ฝ่ายค้านทั้งพรรคการเมือง กรรมกรและนักศึกษาเห็นจุดในการรวมศูนย์ เข้ามามีบทบาทอย่างมาก และเป็นกลุ่มพลังประชาธิปไตยที่จะท้าทายระบบทหารในลาตินอเมริกาทั้งหมด ทั้งในด้านการปรับนโยบายและการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบภายในให้รับมือกับสถานการณ์ที่ฝ่ายประชาชนและนักศึกษาต้องการประชาธิปไตยมากขึ้น และบทบาทของนิสิตนักศึกษาร่วมกับพรรคการเมืองฝ่ายค้านในเกาหลีใต้ ในการต่อต้านรัฐธรรมนูญซึ่งเขียนขึ้นเพื่อค้ำจุนและต่ออำนาจเผด็จการของประธานาธิบดีปาร์คจุงฮี ซึ่งออกใช้ในปี พ.ศ. 2515 จะเห็นได้ว่าฝ่ายค้านและนิสิตนักศึกษาทั่วประเทศในเกาหลีใต้ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งอดีตประธานาธิบดียุน โป จุน และอดีตคู่แข่งชั้นประธานาธิบดี คิม แด จุง และหัวหน้าพรรคประชาธิปไตยใหม่ คิม ย็อง ซัม โคเริ่มรวมตัวกัน เข้ามามีบทบาทคัดค้านและต่อต้านอำนาจเผด็จการของ ปาร์ค จุง ฮี และในที่สุดระบบเผด็จการในเกาหลีใต้ก็จบสิ้นลงในคืนวันที่ 26 ตุลาคม 2522 โดยประธานาธิบดีปาร์ค จุง ฮี ก็ถูกสังหาร และการเมืองในเกาหลีใต้ก็เริ่มเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวเองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง โดยการกำหนดให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีภายใน 2 เดือนครึ่ง<sup>1</sup>

เหตุการณ์ในตะวันออกเฉียงใต้ คือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอิหร่านเป็นการเปลี่ยนแปลงจากระบบกษัตริย์ ซึ่งพระเจ้าชาห์ปกครองอยู่ไปสู่ยุคใหม่ของการรื้อฟื้นพลังทางศาสนา โดยการนำของอะยาตอลเลาะห์ โคไมนี โดยการสนับสนุนของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเหตุการณ์ในอิหร่านที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงพลังของนิสิตนักศึกษา

<sup>1</sup>หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 12 พฤศจิกายน 2522



ว่าอาจจะเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ได้ กล่าวคือ เหตุการณ์ในอิหร่านซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2522 โดยนักศึกษาอิหร่านประมาณ 3,500 คน เดินขบวนและเข้ายึดสถานทูตสหรัฐในกรุงเตหะราน แล้วยึดตัวประกันในสถานทูตไว้ประมาณ 50 คน เพื่อต่อรองให้สหรัฐส่งตัวพระเจ้าชาห์กลับมายังอิหร่าน เพื่อดำเนินคดี มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้ก็เพราะความเกลียดแค้นที่พระเจ้าชาห์มุ่งหาประโยชน์ส่วนพระองค์มากเกินไป และยังสั่งฆ่าประชาชนชาวอิหร่านหลายหมื่นคนในสมัยที่พระองค์ยังครองอำนาจอยู่ กอปรทั้งชาวอิหร่านกล่าวว่าสหรัฐจะช่วยพระเจ้าชาห์กลับไปครองอำนาจในอิหร่านอีกครั้งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามปัญหาการเมืองในอิหร่านยังไม่ได้สิ้นสุดลง ทั้งนี้เพราะหลังการเปลี่ยนแปลงจากพระเจ้าชาห์เข้าสู่ระบบการปกครองใหม่ที่เรียกว่า "เทวาธิปไตย" ก็ทำให้เกิดความวุ่นวายและความไม่พอใจขึ้นในหลายกลุ่มของประเทศอิหร่าน<sup>1</sup>

นิสิตนักศึกษาของไทย เริ่มมีบทบาทในทางการเมืองจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ได้ทำให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า นักเรียน นิสิต และนักศึกษามีบทบาทมากขึ้นเป็นลำดับ จนบางครั้งถึงกับมีอำนาจต่อรองสูงพอที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้ อย่างเช่น กรณีการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2500 นิสิตนักศึกษาได้เดินขบวนประท้วงรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม ที่ใช้วิธีการสกปรก ซึ่งเรียกว่าการใช้ "พลร่มไฟฟ้า" และเป็นสาเหตุให้จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม ถูกโค่นล้มโดยการกระทำรัฐประหารจากจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และพรรคพวก และที่สำคัญที่สุดก็คือเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศไทย เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งกลุ่มนักเรียน นิสิต และนักศึกษาทั่วประเทศ ได้เป็นแกนนำในการเดินขบวนประท้วง และเรียกร้องรัฐธรรมนูญ เพื่อหวังที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ระบบการเมืองและการปกครองของไทยดำเนินไปตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เป็นเหตุให้รัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร ในขณะนั้น ต้องถูกโค่นล้ม และได้มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นปกครองบริหารประเทศต่อไป

<sup>1</sup>หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 21 พฤศจิกายน 2522

ปัจจุบันนี้ในสังคมประชาธิปไตย การศึกษามีความสำคัญไม่เพียงแต่ยกระดับความสามารถของประชาชนในการทำงานทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองของตนอย่างแท้จริง สถิติแสดงว่าในประเทศที่ประชาธิปไตยเป็นไปอย่างราบรื่น ประชาชนโดยเฉลี่ยจะมีการศึกษาในระดับสูง ประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยตนเองของประชาชนในขั้นสุดท้ายแล้ว ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ โดยวิธีการเลือกผู้แทนเข้าไปใช้อำนาจและโดยการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ออกมาเป็นมติมหาชน ประชาชนที่มีการศึกษาเท่านั้นที่แสดงบทบาทเช่นนี้ได้ การขยายและยกระดับการศึกษาของประชาชนจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญอันหนึ่งของความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย<sup>1</sup> และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเจริญในค้ำต่าง ๆ ได้ โดยถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้บรรลุเป้าหมาย แต่สถาบันการศึกษาในประเทศไทยก็ยังไม่ได้พัฒนาให้ดีตามที่ต้องการ จะเห็นสถาบันการศึกษาจึงไม่มีใครช่วยพัฒนาการเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ ทั้งนี้เพราะสถาบันการศึกษามุ่งพัฒนาแต่ความรู้วิชาการด้านเดียว ไม่สนใจที่จะมองปัญหาด้านสังคม การเมือง การปกครองของประเทศ หรือแม้แต่การกำหนดนโยบายการศึกษาก็เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด หากตัดสินใจผิดพลาดย่อมหมายถึง การสูญเปล่า และปัญหาอื่น ๆ ก็จะติดตามมา นโยบายที่จะต้องตัดสินใจรวมทั้งปัญหาการกำหนดความสำคัญของการศึกษาระดับต่าง ๆ ว่า ใครควรจะมีสิทธิ์เข้าเรียน และเนื้อหาวิชาของการเรียนควรประกอบด้วยอะไร การพิจารณาในแง่เศรษฐกิจอย่างเดียวอาจจะถูกต้องที่สุดในระยะยาว แต่อาจเป็นไปได้เพราะความกดดันทางการเมืองและปัญหาเฉพาะหน้า การขยายการศึกษามักจะเป็นวิธีการแก้ปัญหาความคอบ

<sup>1</sup> ประเสริฐ แยมกลิ่นพุ่ม, "สังคมวิทยากับการศึกษา," สังคมศาสตร์กับการศึกษา, โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี (มกราคม 2522), หน้า 114.

พัฒนาได้ที่ดีที่สุด แต่การขยายโดยไม่คำนึงถึงขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและไม่คำนึงถึง  
 เนื้อหาการศึกษาให้แก่ผู้เรียนอาจก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างติดตามมา ซึ่งผลดังกล่าวนี้  
 จะสะท้อนไปถึงหลักสูตร เนื้อหาวิชา และวิธีการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ศึกษา  
 ไม่เกิดแนวความคิดในทางการเมือง และการปกครองมากนัก จากการศึกษาของทีนพันซ์  
 นาคะตะ พบว่า วัฒนธรรมทางการเมือง<sup>1</sup> (Political Culture) ของไทยยัง  
 ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย ระบบการศึกษาชั้นอุดมศึกษาและชนวน  
 การถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง<sup>2</sup> (Political Socialization) ของไทยเป็น  
 กลไกสำคัญที่จะอบรมกล่อมเกล่าให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบหลัสดังที่สามารถเข้า

<sup>1</sup>Gabrial A. Almond and Sydney Verba ได้ให้ความหมายไว้ใน

The Civic Culture : Political Attitude and Democracy in Five Nations

(Boston : Little, Brown and Company, 1965), p. 12 ว่า วัฒนธรรมทาง  
 การเมืองหมายถึง การรับรู้และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง  
 ทัศนคติของบุคคลนี้จะมีส่วนในการกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในระบบการเมืองนั้น ๆ  
 โดยแบ่งวัฒนธรรมทางการเมืองเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. แบบ Parochial คือ บุคคลไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง  
 ไม่รับรู้ถึงการปฏิบัติงานขององค์การทางการเมือง ไม่คิดว่าตนเองจะมีส่วนร่วมด้วย
2. แบบ Subjective คือ บุคคลยอมรับอำนาจของรัฐ มีความรู้ความ  
 เข้าใจทางการเมือง และระบบการเมือง แต่ไม่สนใจที่จะเข้าไปร่วมการเมืองทุกระดับ
3. แบบ Participant คือ บุคคลยอมรับรัฐและเข้าร่วมการเมือง

<sup>2</sup>Richard E. Dawson & Kenneth Prewitt ได้ให้ความหมายไว้ใน

Political Socialization (Boston : Little, Brown and Company, 1969)

p. 17 ว่าการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมือง คือ ชวนการพัฒนาอันเป็นช่องทางให้  
 บุคคลมีความรอบรู้ทางการเมือง โดยจะได้รับความเชื่อ ความรู้สึก และข่าวสารในรูป  
 ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เขาสามารถรวบรวม ประเมินค่า และสามารถสัมพันธ์กับการเมือง  
 รอบ ๆ ตัวเขาได้



กันได้อย่างดีกับระบบการเมืองที่เป็นอยู่จริง ซึ่งเป็นระบบในอุดมคติที่คาดหวัง นิสิตนักศึกษาของไทยถูกครอบงำโดยวัฒนธรรมทางการเมืองที่ซีกกัน 2 แบบ คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเผด็จการค่อนข้างสูง กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย<sup>1</sup> นอกจากนี้ สุนทรีย บุนนงค์ ยังพบว่าลักษณะระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ของไทยแบบเดิมไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเสริมให้นักศึกษามีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเท่าที่ควร สิ่งนี้ นับเป็นผลมาจากหลักสูตรและแนวการสอน กิจกรรมภายในคณะและมหาวิทยาลัย ตลอดจนการบริหารของมหาวิทยาลัย<sup>2</sup>

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้เกิดเครื่องบ่งชี้ทางการเมืองที่สำคัญขึ้นอีกประการหนึ่ง คือ นักเรียนนิสิต และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยได้ ควรที่ผู้รับผิดชอบในสถาบันการศึกษาและรัฐบาล จะได้ตระหนักและให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเข้าใจ พัฒนคติ และการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ในกิจกรรมทางการเมืองของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดจนองค์ประกอบอันเป็นผลต่อเรื่องดังกล่าวเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียน การสอน หลักสูตรและการบริหารในสถาบันการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกันยังจะเป็นประโยชน์โดยตรงในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับนิสิตนักศึกษา และพัฒนาทางด้านการเมืองของประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียน นิสิต และนักศึกษาได้อีกส่วนหนึ่งด้วย

<sup>1</sup>Thinapan Nakata, The Problem of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization College Students (Bangkok : Praepittaya, 1975), pp. 248-262.

<sup>2</sup>Suchit Boonbongkann, "Thai Student's Political Interests and Attitudes," The Journal of Social Science, VI (October, 1969), pp. 164-187.

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

จากสภาพและปัญหาที่กล่าวข้างต้น จึงกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยได้ ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาระดับความเข้าใจ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความเข้าใจ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ นอกเหนือจากผู้วิจัยจะได้รับทางด้านความรู้และประสบการณ์ในระยะเบ็บบวิธีวิจัยแล้ว ประโยชน์ที่จะได้รับคือ

1. จะเป็นแนวทางให้ทราบว่า นิสิตนักศึกษาที่ได้รับการศึกษาสูงในระดับมหาวิทยาลัย มีความรู้ความเข้าใจการเมืองเพียงใด มีทัศนคติต่อการเมืองอย่างไร และเข้าร่วมการเมืองมากน้อยเพียงใด
2. ผลของการวิจัยนี้อาจจะนำไปปรับปรุงแก้ไขในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนิสิตและการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องการได้
3. จะเป็นเอกสารทางวิชาการที่ช่วยเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ แกนผู้สนใจในปัญหาการเมืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนิสิตนักศึกษาได้